Türkçede Dilbilgisel İlişkiler ve Sıralı Eylemler

Dr. Öğr. Üyesi Bilge Öztürk

ORCID ID:<https://orcid.org/0000-0002-3951-3554>

Kocaeli Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Kocaeli – TÜRKİYE

Makale Geçmişi

Geliş:17.03.2019

Kabul: 27.12.2019

On-line Yayın:31.12.2019

Anahtar Kelimeler

Özne

Nesne

Dilbilgisel İlişkiler

Sıralı Eylemler

Açık Kodlama

Öz

Türkçede Özne ve Nesne dilbilgisel ilişkilerinin açık kodlama ve davranış ve denetleme özelliklerini ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmada, öncelikle Keenan (1975; 1976)'nın Özne ve Nesne dilbilgisel ilişkileri üzerine yapmış olduğu tipolojik çalışmalarda ortaya çıkan açık belirtme ve davranış ve denetleme özellikleri kısaca gözden geçirilecektir. Keenan açık belirtme özelliklerinin, *dilbilgisel sözcük dizilişi, eylem ya da adilsil uyumu ve adıl durum belirtme* özelliklerini içerdiğini ileri sürmekte, davranış ve denetleme özelliklerinin ise Özne ve Nesne dilbilgisel ilişkileri tarafından yönetilen sözdizimsel süreçleri içerdiğini vurgulamaktadır. Daha sonra, bu özelliklerden Türkçeyle ilgili olanları veritabanı üzerinde sınanacaktır. Özellikle, Afrika dillerinde görülen sıralı eylem yapılarına benzer bir yapı olan Türkçedeki sıralı eylem yapıları ve bu yapılarıdaki Nesne dilbilgisel ilişkisinin görünümü çalışmanın daha sonraki bölümünde ele alınacaktır. Çalışmada veritabanı olarak, NTV Kanalında yayınlanmış "Avrupa Yolu" adlı programın 20 Ekim 2005, 10 Kasım 2005 ve 17 Kasım 2005 tarihlerinde yayınlanan 3 bölümünün toplam 120 dakikalık kayıtları ile 30 Ekim 2005, 13 Kasım 2005 ve 4 Aralık 2005 tarihlerinde Avrasya Kanalında yayınlanmış "Ankara Rüzgarı" adlı programın toplam 180 dakikalık kayıtları kullanılmıştır. Toplam 300 dakikalık doğal konuşma kayıtlarından oluşan veritabanından rasgele seçilen örnekler incelenmiştir. Yapılan incelemede, Türkçede açık belirtme özelliklerinin Özne ve Nesne ve Dolaylı Nesne ve Dolaysız Nesne dilbilgisel ilişkilerinin ayırt edilmesinde önemli bir rol oynadığı, davranış ve denetleme özelliklerinin ise çok baskın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Türkçedeki sıralı eylem yapıları ve bu yapılarıdaki özellikle Tümleçlerin görünümüne bakıldığında yine açık belirtme özelliklerinin baskın rol oynadığı görülmektedir.

Araştırma Makalesi

DOI: [10.9761/JASSS29095](https://doi.org/10.9761/JASSS29095)

Atıf Bilgisi / Reference Information

Öztürk, B.(2019). Türkçede Dilbilgisel İlişkiler ve Sıralı Eylemler.*Jass Studies-The Journal of Academic Social Science Studies*, Number: 78, Winter, p. 145-152.

Grammatical Relations and Serial Verbs in Turkish

Asst. Prof. Dr. Bilge Öztürk

Kocaeli University, Faculty of Arts and Sciences, Western Languages and Literatures, Kocaeli –
TURKEY

Article History

Submitted:17.03.2019

Accepted: 27.12.2019

Published Online:31.12.2019

Key Words

Subject

Object

Grammatical Relations

Serial Verbs

Overt Coding

Abstract

This study aims at revealing the overt coding properties and behavior-and-control properties of Subject and Object grammatical relations in Turkish. First of all, Keenan's (1975; 1976) overt marking and behavior and control properties revealed in the typological studies on Subject and Object grammatical relations will be examined briefly. Next, the properties related to Turkish will be tested in our data. Especially, serial verbs in Turkish similar to serial verbs in African languages and the occurrence of Object grammatical relation in these structures will be dealt with later in the study. In this respect random examples were selected out of a database consisting of 300 minutes of natural speech recording. The results of the study indicates that the formal distinction between Subject and Object and Direct Object and Indirect Object grammatical relations in Turkish is amply supported by overt coding properties while behavior-and-control properties play a minimal role. In parallel, the overt coding properties play a dominant role in distinguishing the grammatical relations in serial verb constructions in Turkish.

Research Article

DOI: [10.9761/JASSS29095](https://doi.org/10.9761/JASSS29095)

1. Giriş

Osam (1997), Akan dilinde var olan dilbilgisel ilişkileri, açık belirtme özellikleri ve davranış ve denetleme özellikleri açısından betimlemektedir. Öncelikle Özne ve Nesnelerin Keenan (1975; 1976)'da verilen diller-arası özellikleri gözden geçirmiş, daha sonra bu özelliklerin Akan dilindeki dilbilgisel ilişkilerle olan ilişkisi ve Akan dilinde çift-geçişli yapılarda görülen ikili nesne sorunu ele almıştır. Sonuç olarak ise, Akan dilindeki Özne ve Dolaysız Nesne AÖ'lerinin biçimsel olarak ayırt edilebilmesinin hem açık belirtme özellikleri hem de davranış ve denetleme özellikleri tarafından sağlandığı tespit edilmiştir. (Osam 1997:233-79). Bu çalışma da, Türkçede Özne ve Nesne dilbilgisel ilişkilerinin açık kodlama ve davranış ve denetleme özelliklerini ortaya koymaya çalışılacaktır.

2. Kuramsal Çerçeve

Dilbilgisel Öznelerin biçimsel özelliklerini iki değişik dizi içinde ele alınmaktadır: açık belirtme özellikleri ve davranış ve denetleme özellikleri (Keenan 1976: 89-121). Wierzbicka (1981)'e göre, Keenan'ın bu çözümlemesinin diğer dilbilgisel ilişkileri de kapsayacak şekilde genişletilmesi kaçınılmazdır çünkü genellikle bir tek dilbilgisel ilişki değil, özne ve nesne ya da dolaysız nesne ve dolaylı nesne arasındaki farklılıklar biçimsel özellikler bakımından kodlanmaktadır.

Keenan (1975; 1976) açık belirtme özelliklerinin, *dilbilgisel sözcük dizilişi, eylem ya da adilsil uyumu ve adıl durum belirtme* özelliklerini içerdiğini ileri sürmektedir. Davranış ve denetleme özellikleri ise Özne ve Nesne dilbilgisel ilişkileri tarafından yönetilen sözdizimsel süreçleri içermektedir:

eşgöndergesel silme üzerindeki kısıtlamalar:

- ilgi tümceleri
- tümleme yapılarında eşdeğer-AÖ silinmesi
- ulaçlı yapılarda artgönderim
- tümce zincirinde boş artgönderim

durum-değiştiren kurallar üzerindeki kısıtlamalar:

- edilgen yapılar
- karşıt edilgen yapılar
- yükseltme
- yönelme kayması

3. Veritabanı ve Yöntem

Çalışmada veritabanı olarak, NTV Kanalında yayınlanmış "Avrupa Yolu" adlı programın 20 Ekim 2005, 10 Kasım 2005 ve 17 Kasım 2005 tarihlerinde yayınlanan 3 bölümünün toplam 120 dakikalık kayıtları ile 30 Ekim 2005, 13 Kasım 2005 ve 4 Aralık 2005 tarihlerinde Avrasya Kanalında yayınlanmış "Ankara Rüzgarı" adlı programın toplam 180 dakikalık kayıtları kullanılmıştır. Veritabanı yalnızca, sözlü söylemden doğal konuşma örnekleri seçebilmek için kullanılmış, sayısal bir çözümleme yapılmamıştır.

4. Türkçede Açık Belirtme Özellikleri

Givón, tümcesel katılımcıların dilbilgisel ilişkilerinin belirlenmesinde açık belirtme özelliklerinin her zaman baskın rol oynadıklarını ancak bu açık belirtme özelliklerinin dilbilgisel ilişkiler üzerindeki etkilerinin diller arasında farklılıklar gösterdiğini ileri sürmektedir (1997: 8). Türkçede Özne ve Nesne dilbilgisel ilişkilerini ayırt etmede, Keenan (1975; 1976)'da verilen açık belirtme özelliklerinden ağırlıklı olarak eylem uyumu ve adıl durum belirtme özellikleri işlemektedir:

Ben MİT'e görev verdim.

1) . (Metin IV)

Türkiye ulaştırma sektöründe ağırlıklı olarak karayolunu
kullanıyor.

(Metin II)

(1a) örneğinde eylem üzerinde görülen {-m} biçimbirimi Ben Öznesinin eylemle uyumunu göstermektedir. (1b) örneğinde ise Özne dışındaki dilbilgisel ilişkiler {-dE} ve {-U} biçimbirimleriyle gösterilmiştir. Bu örneklerden de görüleceği gibi belli açık bir belirtme özelliği belli bir dilbilgisel ilişki üzerinde etkili olurken diğer dilbilgisel ilişkiler üzerinde doğrudan etkili olamamaktadır (Givón 1997: 8). Açık belirtme olgusuna bu çerçeveden bakıldığında Türkçede dilbilgisel ilişkilerin belirlenmesinde rol oynamadığı düşünülebilecek olan *sözcük dizilişinin* debelli dilbilgisel ilişkiler açısından belirleyici olabileceği görülmektedir:

Anadolu'dan gelen haberlere de baktım ben. (Metin IV)

2)

Bizimkiler de (gittiler) bunlara arazi verdiler. (Metin IV)

Yukarıdaki örnekler incelendiğinde, (2a) örneğinde Öznenin nesne ve eylemden sonra gelerek Türkçenin bir NEÖ dizilişi sergileyebildiği görülmektedir. (2b)'ye bakıldığında ise, 'bunlara' Yönelme Tümcenin 'arazi' Dolaysız Nesnesinden önce geldiği görülmektedir. Türkçenin serbest bir sözdizimi olduğu kabul edilecek olursa aşağıda verilen örneğin de dilbilgisel olması gerekir:

*Bizimkiler de (gittiler) arazi bunlara verdiler.

3)

(Metin IV)

Bizimkiler de (gittiler) araziyi bunlara verdiler.

(3a) tümcesinde belirtisiz nesnenin eylemden uzaklaşması tümceyi dilbilgisi dışı yapmaktadır. Belirtisiz AÖ, (3b)'deki gibi belirtili hale getirildiğinde ise tümce dilbilgisel olmaktadır. Bu durum da Türkçede sözcük diziminin en azından Belirtisiz Nesne dilbilgisel ilişkisinin belirlenmesinde etkili olduğunu göstermektedir.

Açık belirtme özelliklerinin ele alındığı bu bölümde, Türkçede üç açık belirtme özelliğinin de dilbilgisel ilişkileri de belirlemede etkili olduğu ancak bu etkinin, açık belirtme özelliklerinin ve dilbilgisel ilişkilerin karşılıklı etkileşimine bağlı olarak değişebildiği görülmektedir.

5. Davranış Özellikleri

Bu bölümde Türkçede Özne AÖ'ni Nesne AÖ'nden ayırt eden davranış özellikleri ele alındıktan sonra, Dolaysız Nesne ile Dolaylı Nesne arasındaki ayrımı sağlayan davranış özellikleri incelenecektir. Dilbilgisel Özne ve Nesnelerin sergilediği davranış ve denetleme özelliklerinden aşağıda verilenlerin Türkçede işlediği düşünülerek, bu yönde örnekler verilecek ve bu özelliklerden hangilerinin Özne ve Nesne AÖ'lerini ve Dolaylı ve Dolaysız Nesneyi birbirinden hangi koşullar altında ayırdığı ortaya konmaya çalışılacaktır.

5.1. Özne ve Nesne Ayrımı

5.1.1. Eşgönderim ve Tümce Zincirinde Boş artgönderim

Türkçede hem Özne hem de Nesne AÖ'leri tümce zincirlerindeki eşgöndergesel boş adlısılları denetleme özelliğine sahiptirler:

- 4) S.Ç.:... sistem konusunda **yasa teklifini** *biz*_j başbakanlığa sunduk, ...
 C.P.: Mart ayındaydı galiba?
 S.Ç.:*Ø_j Ø_i* Mart ayında sunduk. *Ø_j Ø_i* O günden bugüne kadar defalarca görüştük,

(Metin III)

(4)'teki örnekte görüldüğü gibi hem *biz* Özne AÖ hem de *yasa teklifini* Nesne AÖ bir iki tümce sonrasında devam eden tümce zinciri içindeki boş artgönderimleri denetleyebilmektedirler. Yalnızca bir örnekte de görülebildiği gibi boş artgönderim Türkçede hem Özne hem de Nesnelerin davranışsal özelliğidir ve bu iki dilbilgisel ilişki arasında ayırım yapmamaktadır.

5.1.2. İlgi Yantümceleri

Türkçede hem Özne hem de Nesne ilgi yantümceleri ortaçlarla oluşturulsalar da bu iki farklı dilbilgisel ilişkiye ait ilgi yantümcelerindeki ortaçlar farklı biçimler sergilemektedirler. Erkman-Akerson ve Ozil'e göre, Türkçede öznesini niteleyen ortaçlarla, nesnesini niteleyen ortaçlar farklı biçimbirimlerle oluşturulmaktadır (1998: 123):

- 5) . Birlikte, 1993 yılında yürürlüğe **giren** ve Roma anlaşmasında önemli değişiklikler **yapan** *Maastricht anlaşması* ile sağlık politikasının resmi hedefleri belirlendi... (Metin 1)
 . Dolayısıyla **çizdiğiniz** tablo içinde sağlık sektöründe önümüzdeki dönemde çok büyük değişiklikler olacak ... (Metin I)
 . [Programımıza] ... Her üç gününden birini yurtdışında **geçiren** Sayın Erdoğan 'ın gezisi hayırlı olsun diyelim... (Metin V)
 . Yılda 2 kez olağan toplantı **yapan** komite, Türkiye ile Avrupa Birliği ilişkilerinin çeşitli yönlerini ele alan raporlar hazırlıyor. (Metin III)

Yukarıdaki örneklerde anatümcede farklı işlevler yüklenmiş AÖ'lerini niteleyen ilgi yantümceleri nitelenen AÖ'nün yantümce içindeki dilbilgisel ilişkilerine göre farklılaşmaktadır. Eğer nitelenen AÖ yantümcede Özne görevindeyse {-En} biçimbirimi; Nesne görevindeyse, {-DIK} biçimbirimi kullanılarak ortaçlı yapı oluşturulmaktadır. Bu nedenle, anatümcelerde olmasa da yantümcelerdeki dilbilgisel ilişkilerin ayırt edilmesinde ilgi yantümcelerinin belli işlevleri vardır.

5.1.3. Tümleç Yantümcelerinden Üye Yükseltme

Türkçede tümleç yantümcelerinin içinden bir üyenin anatümceye yükseltildiği durumlarda hem Özne hem de Nesne AÖ'leri yükseltilebilmektedir. Bu konudaki örneklerle çalışmanın veritabanında rastlanmasa bile aşağıdaki örnekte yer alan yapının Türkçede oldukça sık kullanıldığını söyleyebiliriz:

- 6) . Ayşe Ali'nin kardeşini sürüklediğini gördü.
 . Ayşe Ali'yi kardeşini sürüklerken gördü.

Ayşe kardeşini (Ali tarafından) yerde sürüklenirken gördü.

(6b)'de yantümcenin Öznesi konumundaki *Ali* AÖ anatümcenin Nesnesi konumuna yükselmiştir.(6c)'de ise yantümcenin nesnesi yantümce edilgenleştirildikten sonra anatümcenin Nesnesi konumuna yükselmiştir.

Çalışmanın buraya kadar olan bölümünde ele alınan açık belirtme ve davranış ve denetleme özellikleri bağlamında, Türkçede açık belirtme özelliklerinin Özne ve Nesne dilbilgisel ilişkilerinin ayırt edilmesinde önemli bir rol oynadığını göstermiştir. Ancak, davranış ve denetleme özellikleri Türkçede Özne ve Nesneyi birbirinden ayırmaya yarayacak farklılıklar sergilememektedirler.

6. Dolaysız Nesne ve Dolaylı Nesne

Çalışmanın bu bölümünde Türkçenin Dolaysız Nesne ve Dolaylı Nesne arasındaki ayrımı nasıl yaptığı ele alınacaktır.

Türkçe durum dizgesi gelişmiş bir dil olduğu için dolaysız nesne ve dolaylı nesne arasındaki ayrımı kolaylıkla belirtebilmektedir.

7) ...bir ülkenin ulaştırma politikalarını hayata geçirecek olan yapı nedir... (Metin II)

Kışın şehirde zor hastaneye yetiştirdik *annemi*. (Metin I)

(7)'de de görüldüğü gibi, Türkçe, $\{-I\}$ ve $\{-E\}$ durum biçimbirimlerini kullanarak, Dolaysız ve Dolaylı Nesne arasındaki ayrımı sağlayabilmektedir.

7. Türkçede Sıralı Eylem Yapıları

Türkçede birden çok eylem biçiminin bir tek tümce içinde görüldüğü yapılarının inceleneceği bu bölümde, Türkçedeki ulaçlar, ortaçlar ve ad yantümceleri kapsam dışı bırakılarak yalnızca sıralı eylem yapıları üzerinde durulacaktır.

Haspelmath, sıralı eylem yapısını aralarında bağlayıcı bir birim olmayan ve yüklem-üye ilişkisi bulunmayan pek çok bağımsız eylemden oluşan tekönermeli bir yapı olarak tanımlamaktadır (2016: 292). Sıralı eylemler betimledikleri olaylarda zamansal ilişkilerin yanı sıra (süreklilik, sınırlılık gibi) tarz açısından da anlatılan olayın yoğunluğunu belirtirler (Aksan ve Aksan 2005: 410). Carstens ise, sıralı eylem yapısını 'bir tek özne ve bir tek zaman değerini paylaşan ve açık olarak sıralı tümce ya da yantümce belirticisi almamış eylemlerin ve bu eylemlerin tümleçlerinin ardıl olarak dizilmesi' olarak tanımlamaktadır (2002: 10). Bu tanıma koşturuk olarak, Givón da, sıralı eylem yapılarının çok-eylemli, çok-nesneli dolayısıyla da çok-EÖ'li yapılar olduğunu ileri sürmektedir. Ancak, bu yapılarda görülen sözdizimsel parçalanmışlık Özne dilbilgisel ilişkisini etkilememektedir (1997: 75).

8) Bizimkiler de gittiler bunlara arazi verdiler.
(Metin IV)

(8)'deki örnekte görüldüğü gibi tümcede herhangi bir bağlaç ya da yantümceleme belirticisi (ortaç ya da ulaç biçimbirimi, adlaştırma belirticisi) yoktur. *git-* ve *ver-* eylemlerinin ortak özellikleri arasında *Bizimkiler* Özne AÖ ve GEÇMİŞ zaman özelliği vardır. Sıralı eylem yapısındaki eylemlerden ilki olan *git-* eylemi geçişsiz olduğu için başka bir tümlec gerektirmemektedir. Ancak *ver-* eylemi geçişli bir eylem olduğu için *arazi* dolaysız nesnesini ve *bunlara –e* tümlecini tümceye katmıştır.

9) Oysa listeyi hazırlayan, kotaran, pişiren bakanlık.
(Metin IV)
Al devleti de ver bir şirkete. (Metin IV)

Tarikatlar iktidarda olmanın tadına vardı, parayı sevdi, ihaleyi sevdi, nevaleyi sevdi, böyle iktidarın nimetlerini sevdiler abi... (Metin VI)

Ne yaptınız, hangi adımı attınız, hangi girişimde bulundunuz **türban yasağını kaldırmak için**. (Metin IV)

(9)'daki örneklerin tamamında Özne dilbilgisel ilişkisi sıralı eylemler için ortak özelliktir. Bunun dışında (9a)'da *listeyi* Nesnesi sıralı eylemler için ortaktır. (9c)'de ise her eylem tümceye kendi Nesnesini katmıştır. (9d)'de tümcedeki bütün eylemler *türban yasağını kaldırmak için* İÖ'ni paylaşmaktadırlar. (9b)'de ise, *al-* eyleminin Nesnesi *devleti* AÖ *ver-* eyleminin de Dolaysız Nesnesidir. Ancak bu tümcedeki *birşirkete* Dolaylı Nesnesi *-al-* eyleminin değil yalnızca *ver-* eyleminin Dolaylı Nesnesidir.

Bizimkiler gittiler. Bizimkiler bunlara arazi verdiler.

10)

*Bizimkiler bunlara arazi gittiler.
Devleti al. Devleti bir şirkete ver.

*Devleti bir şirkete al.

(8) ve (9b)'deki örneklerde dikkati çeken nokta ise sıralı eylemlerin soldan sağa doğru geçişlilik bakımından dizildiğidir. Bir başka deyişle, bu tümcelerdeki ilk eylemler (*git-*, *al-*) daha sonraki eylemlere göre (*ver-*) bir derece daha geçişsizdirler. Bu nedenle, tümce daha sonra gelen eylemler daha önce gelen eylemlerin tümleçlerini kendi tümleçleriymiş gibi kullanmaktadırlar. Ancak bu çalışmanın temel amacı Özne ve Nesne dilbilgisel ilişkilerinin Türkçede nasıl ayırt edildiğini ortaya koymak olduğu için bu konuda genelleme yapılabilecek kadar bir inceleme yapılmamıştır.

8. SONUÇ

Türkçede Özne ve Nesne dilbilgisel ilişkilerinin açık kodlama ve davranış ve denetleme özelliklerini ortaya koymayı amaçlayan çalışmada, veritabanından seçilen örnekler üzerinde yapılan incelemede, Türkçede açık belirtme özelliklerinin Özne ve Nesne ve Dolaylı Nesne ve Dolaysız Nesne dilbilgisel ilişkilerinin ayırt edilmesinde önemli bir rol oynadığı sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşın, davranış ve denetleme özellikleri, dilbilgisel ilişkileri birbirinden ayırmada baskın bir rol oynamamaktadır. Türkçenin durum dizgesinin çok işlek olması ve Özne eylem uyumunun, eylem üzerinde açık biçimbirimlerle belirtilmesi açık belirtme özelliklerinin dilbilgisel ilişkilerin ayırt edilmesinde önemli bir işlev görmesinin nedeni gibi görülebilir.

Türkçedeki sıralı eylem yapıları ve bu yapılardaki özellikle Tümleçlerin görünümüne bakıldığında ise tümcedeki eylemlerin yaklaşık bütün dilbilgisel ilişkileri ortak olarak kullanabildiği görülmektedir. Ancak çalışmanın kapsamının kısıtlı olması nedeniyle, Türkçedeki sıralı eylem yapılarında, dilbilgisel ilişkilerin davranış özellikleri ve bu eylemlerin geçişlilik özellikleri ayrıntılı olarak incelenememiştir. Ancak daha kapsamlı bir veritabanı kullanan bir çalışma ile Türkçedeki sıralı eylem yapılarında eylemlerin geçişlilik özellikleri incelenmesinin Türkçede özellikle eylem üzerine yapılan araştırmalara katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Aksan, Y. ve Aksan M. (2005). Bileşik Eylemler, Sıralı Eylemler ve Görünüş. M. Sarı & H. Nas (Eds.) Proceedings of the XIXth National Linguistics Conference, 398-413. Şanlıurfa: Elif Printing House.
- Carstens, V. (2002). Antisymmetry and Word Order in Serial Constructions. *Language*, S.78(1), 3-50.
- Erkman-Akerson, F. ve Ozil, Ş. (1998). *Türkçede Niteleme: Sıfat İşlevli Yan Tümceler*. İstanbul: Simurg.
- Givón, T. (Ed.). (1997). *Grammatical Relations: A Functional Perspective*. Amsterdam -Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
- Haspelmath, M. (2016). The Serial Verb Construction: Comperative Concept and Cross-Linguistic Generalizations. *Language and Linguistics*, S.17(3): 297-319.
- Keenan, E.L. (1975). Some Universals of Passive in Relational Grammar. E.L. Keenan (Ed.), *Universal Grammar* (s.197-214).University of Chicago: Chicago Linguistics Society.
- Keenan, E.L. (1976). Towards a Universal Definition of 'Subject' of. E.L. Keenan (Ed.), *Universal Grammar* (s.89-121).University of Chicago: Chicago Linguistics Society.
- Osam, E.K. (1997). Serial Verbs and Grammatical Relations in Akan. T. Givón (Ed.), *Grammatical Relations: A Functional Perspective*. (s.253-281). Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Co.
- Wierzbicka, A. (1981). Case Marking and Human Nature. *Australian Journal of Linguistics*, C/S 1(1):43-80.

Veritabanında Kullanılan Program Kayıtları:

Metin I	20 Ekim 2005, Avrupa Yolu, NTV
Metin II	10 Kasım 2005, Avrupa Yolu, NTV
Metin III	17 Kasım 2005, Avrupa Yolu, NTV
Metin IV	30 Ekim 2005, Ankara Rüzgarı, Avrasya
Metin V	13 Kasım 2005, Ankara Rüzgarı, Avrasya
Metin VI	4 Aralık 2005, Ankara Rüzgarı, Avrasya